

Vergaderjaar 2004–2005

29 461

Arbeidsgehandicapten en reïntegratie

Nr. 13

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 april 2005

Hierbij stuur ik u mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het Werkplan 2005 van de Commissie Het Werkend Perspectief (CWP), de Arbeidsgehandicaptenmonitor 2003 en de evaluatie van de Leidraad Aanpak verzuim om psychische redenen van de Subcommissie Psychische Problematiek van de CWP getiteld «Een gebroken been is toch makkelijker»¹.

Werkplan CWP 2005

In het werkplan 2005 legt de CWP de nadruk op het stimuleren van werkgevers om mensen met een arbeidshandicap in dienst te nemen of te houden, het verbeteren van de beeldvorming over mensen met een arbeidshandicap (bij werkgevers, professionals, intermediaire organisaties), het stimuleren van activiteiten gericht op jongeren met een arbeidshandicap en informatievoorziening/kennisoverdracht. Daarnaast bereidt de CWP de borging van haar gedachtegoed en implementatie van de ontwikkelde instrumenten voor met het oog op de eindtermijn van de commissie in 2007. De komende jaren is het, in lijn met het wetsvoorstel Wet werk en inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA), van groot belang dat mensen die gedeeltelijk arbeidsgeschikt zijn aan het werk kunnen/kunnen blijven. In dit perspectief zijn de werkzaamheden van de CWP en de borging en implementatie daarvan essentieel. Het werkplan 2005 is een verdere uitwerking van het Meerjarenprogramma 2003–2006, dat ik u bij brief van 8 maart 2004 heb toegezonden.

Naast de in het werkplan beschreven activiteiten heb ik de CWP gevraagd om vóór 1 juli 2005 een verkenning te doen naar de toekomstige organisatie en financiering van de informatievoorziening en kennisoverdracht op het terrein van arbeidsgehandicapten, arbeid en gezondheid. Hierbij heb ik onder meer gevraagd aandacht te besteden aan de borging van de door de CWP ontwikkelde website «Eerste Hulp Bij Werk» (EHBW).

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Arbeidsgehandicaptenmonitor 2003

De Arbeidsgehandicaptenmonitor 2003 is gebaseerd op gegevens uit de Enquête beroepsbevolking, waarin aan respondenten zelf wordt gevraagd of er sprake is van één of meer langdurige aandoeningen, ziekten of handicaps. Van deze respondenten geeft 15,8% (1.7 miljoen personen) aan door een langdurige aandoening, ziekte of handicap te worden belemmerd in het verkrijgen of uitvoeren van werk. Het aantal arbeidsgehandicapten in de Arbeidsgehandicaptenmonitor is groter dan het aantal arbeidsgehandicapten dat op grond van de Wet (re)integratie arbeidsgehandicapten als arbeidsgehandicapt wordt aangemerkt (circa 1.3 miljoen personen). Volgens deze wet worden personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering, personen met bepaalde voorzieningen, personen behorende tot de doelgroep van de Wsw en personen op wie in de laatste vijf jaar één van deze drie situaties van toepassing was, tot de groep arbeidsgehandicapten gerekend.

In de monitor wordt geconstateerd dat de arbeidsdeelname van arbeidsgehandicapten in de periode 2002–2003 nagenoeg gelijk is gebleven. In 2002 behoorde 45% tot de werkzame beroepsbevolking, in 2003 was dit 44% (760 000 personen). Zesenvertig procent van de arbeidsgehandicapten (780 000 personen) geeft aan niet te kunnen of te willen werken.

Verder blijkt uit de monitor dat meer dan de helft van de arbeidsgehandicapten 45 jaar of ouder is. Er zijn meer vrouwen (54%) dan mannen (46%) arbeidsgehandicapt. De helft van de arbeidsgehandicapten is laag opgeleid. Dertig procent van de arbeidsgehandicapten gaf aan in de afgelopen 12 maanden een aanpassing van werkplek of werkzaamheden te hebben gehad. Het aandeel arbeidsgehandicapten dat een aanpassing heeft gehad, is van 2000 tot 2003 toegenomen van 26% tot 30%. De meeste arbeidshandicaps worden veroorzaakt door rug- en nekklachten, klachten aan armen en benen, psychische klachten en migraine.

Evaluatie Implementatie Leidraad «Aanpak verzuim om psychische redenen»

Met het evaluatierapport van de implementatie van de leidraad «Aanpak verzuim om psychische redenen» sluit de Subcommissie Psychische Problematiek (SPP) van de CWP (voorheen de Commissie Psychische Arbeidsongeschiktheid), haar activiteiten af.

In de evaluatie is nagegaan of door de activiteiten van de commissie een andere manier van werken is bewerkstelligd als het gaat om ziekteverzuim door psychische klachten. Op basis van dit rapport kom ik tot de conclusie dat de SPP in de periode 2000–2004 veel heeft bereikt. Zo zijn werkgevers en werknemers anders gaan denken over de aanpak van ziekteverzuim wegens psychische problemen. Het principe van de gedeelde verantwoordelijkheid van werknemer en werkgever bij psychische problematiek wordt door beide partijen ondersteund. Daarnaast is het principe van de Leidraad, het gelijktijdig werken aan klachtenbehandeling en werkhervatting, onder professionals wijd verbreid.

Uit het evaluatierapport blijkt echter ook dat voor werkgevers en werknemers psychische problemen nog steeds lastig bespreekbaar zijn (een gebroken been is toch makkelijker) en dat oplossingen geregeld achterwege blijven. En in de dagelijkse professionele praktijk blijkt dat vooral bedrijfsartsen het principe van de Leidraad ook daadwerkelijk toepassen, terwijl huisartsen en psychiaters dit nauwelijks doen.

Om de voortgang van activiteiten en instrumenten te borgen doet de SPP enkele voorstellen. Deze richten zich op de beeldvorming en ondersteuning van professionals, werkgevers en werknemers. De CWP zal voor de verdere implementatie van de activiteiten van de SPP zorgdragen. Daarbij

legt de CWP vooral het accent op het begeleiden van de door het SPP geïnitieerde lopende projecten en het implementeren en borgen van de bestaande instrumenten en activiteiten.

Gericht pakket voor arbozorg

Naar aanleiding van de uitkomsten van de Arbeidsgehandicaptenmonitor 2002 heb ik u bij brief van 8 maart 2004 toegezegd te bezien of het mogelijk is om in samenspraak met cliëntenorganisaties en verantwoordelijke artsen uit de keten, te komen tot een meer gericht pakket voor preventie en arbozorg voor categorieën langdurig zieken met het hoogste deel arbeidsgehandicapten. Ik kan u mededelen dat het CBO Kwaliteitsbureau voor de gezondheidszorg in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB) multidisciplinaire richtlijnen (voor meerdere groepen artsen) ontwikkelt voor een groot aantal chronische ziekten. Het betreft voor 2005: depressie, eczeem, harten vaatziekten, schildklierfunctiestoornissen, darmziekten en Cystic Fibrosis. In deze multidisciplinaire richtlijnen wordt aandacht besteed aan de factor arbeid. Ook cliëntenorganisaties worden bij de ontwikkeling van deze richtlijnen betrokken.

De NVAB en het Nederlands Huisartsen Genootschap werken in 2005 gezamenlijk aan een richtlijn met betrekking tot psychische klachten. Daarnaast ben ik voornemens opdracht te geven tot een advies over de inhoud van een gericht pakket arbozorg voor mensen met een langdurige ziekte, chronische aandoening of handicap. Cliëntenorganisaties en verantwoordelijke artsen uit de keten zullen hiervoor geconsulteerd worden.

Vrijwillige afspraken sociale partners

In de brief van 8 maart 2004 heb ik u ook toegezegd een verkenning uit te voeren naar mogelijkheden van sociale partners om vrijwillig afspraken te maken over het in dienst nemen of in dienst houden van mensen met een arbeidshandicap. Uit het CAO-onderzoek dat ik in 2004 heb laten uitvoeren blijkt dat in de periode 2000–juli 2004 het percentage CAO's in de standaardsteekproef met afspraken over reïntegratie gestaag is toegenomen (van 62% in 2000 tot 79% in 2004). Dit zijn met name afspraken over het (her)plaatsen van werknemers die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geworden op de eigen functie of een andere functie binnen of buiten het eigen bedrijf. Het percentage afspraken in CAO's over integratie, gericht op het aan betaald werk helpen van gedeeltelijk arbeidsgeschikten, is na een stabiele periode (2000–2003) van rond de 50%, in 2004 gedaald naar 39%. Het betreft hier met name intentieafspraken om de deelname van gedeeltelijk arbeidsgeschikten op de arbeidsmarkt te stimuleren en afspraken over gelijke kansen op aanstelling bij werving en selectie. In vier CAO's is in de standaardsteekproef sprake van een expliciet aanbod van arbeidsplaatsen voor arbeidsgehandicapten.

In het najaar van 2004 heb ik een aantal activiteiten geïnitieerd om de integratie en reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsgeschikten te bevorderen. Allereerst heb ik de overleggroep «reïntegratie na herbeoordeling» geformeerd. De overleggroep adviseert mij over het vergroten van de kansen op werkhervatting van herbeoordeelde (gedeeltelijk) arbeidsgeschikten. In mijn brief van 30 september 2004 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de uitgewerkte agenda van de overleggroep. Alhoewel de overleggroep zijn aandacht richt op de herbeoordeelde arbeidsgehandicapten, hebben alle arbeidsgehandicapten baat bij de werkzaamheden. Een voorbeeld hiervan is de uitgebreide voorlichtingscampagne van het UWV in de tweede helft van 2004, waarin het gehele reïntegratie-instrumentarium (bestaande uit onder meer norisk polis, premiekorting,

proefplaatsing en werkplekaanpassing) met betrekking tot arbeidsgehandicapten onder de aandacht van werkgevers is gebracht.

Op de tweede plaats zijn in een groot aantal tweedefasearboconvenanten afspraken opgenomen om de uitstroom van mensen met een arbeids handicap uit de WAO te bevorderen. De tweedefasearboconvenanten zijn bedoeld om het sectorale beleid op het gebied van verzuim en reïntegratie verder te ontwikkelen, zowel in de bestaande eerstefase convenantsectoren als in een beperkt aantal nieuwe sectoren met een relatief groot of groeiend WAO-bestand. Naast verregaande afspraken in de convenanten over de bevordering van WAO-uitstroom zijn in drie sectoren (Grafimedia, Agrarische sector en de Gemeenten) pilots gestart om WAO-ers in de eigen branche aan het werk te helpen.

In de verklaring van de Stichting van de Arbeid van 5 november 2004 zijn sociale partners overeengekomen dat in het decentrale overleg tussen werkgevers en werknemers aanvullende initiatieven worden genomen en investeringen plaatsvinden met het oog op verbetering van arbeidsomstandigheden, omzetting van arboconvenanten in CAO's, op preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid én op reïntegratie van werknemers met arbeidsbeperkingen. Ik heb er vertrouwen in dat door de geschetste activiteiten en de opstelling van sociale partners de (re)integratie van mensen met een arbeidshandicap voortgang zal vinden.

Aandacht voor arbeidsgehandicapten in opleidingen voor personeelsfunctionarissen

Tijdens het Algemeen Overleg van 18 maart 2004 heb ik u toegezegd u schriftelijk te informeren over de aandacht in opleidingen voor personeelsfunctionarissen voor het in dienst nemen van arbeidsgehandicapten. Tot nu toe is mijn indruk dat er in deze opleidingen beperkt aandacht is voor het in dienst nemen van arbeidsgehandicapten. De voorganger van de CWP (de Commissie Arbeidsgehandicapten en Werk) heeft destijds opdracht gegeven tot de ontwikkeling van een post-HBO-opleiding «Disability Management» voor HRM-managers. Deze opleiding is in 2002 van start gegaan. Eén HBO-instelling heeft de kern van deze module inmiddels opgenomen in de lesstof van de reguliere opleiding voor HBO-personeelswerk. Ik zal de CWP vragen, in het kader van de borging van haar activiteiten, deze opleidingsmodule nogmaals onder de aandacht te brengen van de HBO-opleidingen voor personeelswerk.

Verder is onderwijs gericht op het in dienst nemen van arbeidsgehandicapten in verschillende andere post-HBO-opleidingen opgenomen, zoals in de opleiding voor arbeidsdeskundigen en de opleiding tot Case Manager Reïntegratie.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. J. de Geus